

עין טובה ולימוד זכות,
הדרכה תורנית
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

עין טובה ולימוד זכות - הדרכה תורנית

פתיחה

מסופר על רב שבנו הגיע אליו בדמעות שליש ובשברון לב, משום שרוב הלקוחות זורמים לחנות של יהודי מתחרה. אמר לו אביו "נו עליך לגיל ולשמוח שליחודי יש פרנסה".

תשובת האב תמוהה. וכי כך מנחמים בן שבור לב, המתנה את צרותיו בפני אביו? הבן בא בוכה שנלקחה ממנו פרנסתו ואילו אביו מורה לו לגיל ולשמוח?

נראה כי תשובת האב לבנו מתמצתת בתוכה השקפת עולם שלמה המולידה את היכולת להתבונן במציאות כולה בעין טובה. היכולת לגיל ולשמוח בהצלחת האחר, יונקת מהמבט הטוב על העולם, על הזולת ועל עצמי. מידה זו של עין טובה מהווה בסיס ליכולת שלנו לדון את החבר ואת עצמנו לכף זכות.

בחלק הראשון של המאמר נתמקד בהיבטים השונים בהם מתבטאת מידת העין טובה ונראה כיצד מידה זו מהווה תשתית לדון לכף זכות. בחלקו השני נרחיב על הציווי לדון לכף זכות, ולקראת השיעורים נסקור בקצרה את הנושאים שנלמד עם תלמידינו.

חלק ראשון:

עין טובה כהפך צרות עין

אמרו חז"ל (יומא ל"ח, ע"ב): "אין אדם נוגע במוכן לחברו ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלוא נימה".

עין טובה היא האמונה שלכל אחד מוכן חלקו על-ידי ההשגחה העליונה. חלק זה שייך לו ואין לאחר אפשרות לגעת בו. על כן אין מקום לפרשנות מצד האדם כאילו פלוני לקח לו את פרנסתו, כבודו, הצלחתו וכדומה. אמונה זו מונעת קנאה בין איש לרעהו.

רבי ישראל מסלנט זצ"ל היה שמח שמחה רבה על השמש המאירה לעולם. הוא היה אומר: לכאורה כולנו היינו צריכים לשמוח בטובה של השמש המאירה והמחממת אלא מכיוון שגורל האדם לאהוב רק את עצמו - שוב אינו שמח בדבר שכולם נהנים ממנו, אלא רק בדבר שהוא לבדו נהנה ממנו. טובת הזולת בעינינו צר העין תגרום לו צער ועגמת נפש. בעל העין הטובה ישמח בטובם של אחרים ולא יקנא בהם.

עין טובה - נדיבות לב

אמר שלמה המלך (משלי כ"ב, ט'): "טוב עין הוא יברך: כי נתן מלחמו לידו".
נתינה בעין טובה פירושה נתינה בנדיבות וברוחב לב. המסוגלות להעניק ברוחב לב לזולת נובעת אף היא מתפיסת עולם שאין קשר בין המוכן לי למוכן לחברי.
כמו כן המושג "עין טובה" מופיע בכמות התרומה שמפריש האדם, עין יפה אחד חלקי ארבעים.

נקודת מבט על הזולת מתוך עין טובה

ב"אדרבה", תפילתו הידועה של ר' אלימלך מליז'נסק, הוא מבקש מה': "שנראה מעלת חברינו ולא חסרונם". צריך לשים לב: ר' אלימלך אינו מבקש שלחברינו לא יהיו חסרונות, הוא מבקש

שנה ג' אהבה,
עין טובה ולימוד זכות בשילוב שונות וניהול קונפליקטים

עין טובה ולימוד זכות, הדרכה תורנית מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

רק שלא נראה אותם. דברים אלו אינם מובנים: האם ר' אלימלך רוצה שנרמה את עצמנו, שנחשוב שחברינו נטולי חסרונות בעוד שבאמת הם אינם כאלה? התשובה לקושי זה נעוצה בהבנת יכולת הראייה של האדם. מול עיניו של האדם מצטברים בכל רגע נתון פרטים רבים, והוא אינו מסוגל לקלוט אלא רק חלק קטן מאוד מהם, כחמישה או עשרה אחוזים. המח עורך סלקציה לנתונים שמגיעים אליו והוא אינו מעבד אלא כמות קטנה מכלל החומר. ולעניינו: ממילא איננו מסוגלים לקלוט את כל תכונותיו של החבר, לכן אנו מבקשים שמה שנקלוט יהיה דווקא מעלותיו ולא חסרונותיו.

הקב"ה ברא בעולמו דבר מעניין כדי שנלמד ממנו את היסוד הזה. נעשה מחקר שבדק את חוש הראייה של אחד העופות הדורסים. הסתבר שתוך כדי תעופה אותו דורס רואה מלמעלה את כל הדברים הסטטיים, שאינם זזים, בגודל קטן, ואילו את הדברים הדינמיים, אלו שזזים, הוא רואה בגודל גדול. הקב"ה ברא לו יכולת ראייה כזו, כדי שיוכל לסרוק שטחים נרחבים בשביל למצוא בהם טרף, הכולל בעלי חיים שמטבעם נעים, וכך ידע אל מה לרדת לקרקע ולטרוף. כך צריכה להיות גם הראייה שלנו. את מעלת חברינו עלינו לראות בצורה מוגדלת מאוד, בעוד שאת חסרונם עלינו לראות בקטן, או שלא לראות בכלל. באמת, האדם מורגל ביכולת כזו. אפשר לראות שני אנשים שנוסעים לעבודה באותה דרך, כשהאחד מבחין בדרך בנוף עוצר הנשימה שנגלה לעיניו ומתפעל ממנו, בעוד שחברו אינו מבחין בדבר, וכל מעייניו נתונים ביעד אליו הוא צריך להגיע. בסופו של דבר, השאלה היא למה האדם מעוניין להיפתח, ולא דווקא בשאלה מה נמצא פיזית מול עיניו (מתוך מאמר של הרב שמואל טל, "שבילי חיים").

בעל עין טובה – הוא אדם הרואה את הזולת בצורה חיובית, אוהדת ואוהבת. הוא שמח בשמחת הזולת, כשם שהוא שמח בשמחת קרוביו וידידיו. ובאותה מידה הוא מצטער בצערן של הזולת ונושא בעול עם חברו (לעומת בעל עין רעה שהוא אדם שלעולם יחפש את מומי הזולת, לעולם לא יראה את הנקודות החיוביות והטובות באישיותו של הזולת).

עין טובה על העולם והתהליכים המתרחשים בו

השקפת העולם של טוב העין היא התבוננות מתוך מבט אמוני על הטוב שבעולם. התבוננות בהנהגת ההשגחה בעין טובה פירושה לראות את יד ה' הטובה המכוונת את הפרט ואת הכלל והיכולת לשמוח ולהודות גם במצב שנראה כחוסר שלמות. הדבר בא לידי ביטוי בדורנו, דור אתחלתא דגאולה: "עין טובה רואה כי עם ישראל חזר והתקבץ לארצו לאחר אלפים שנות גלות בהם היה מפוזר בכל ארבע קצוות הארץ. עין טובה רואה כי ממאות בודדות של יהודים, החיים בארץ מכספי החלוקה, יש כיום בארץ ישראל מיליוני יהודים. היא רואה כי ארץ ישראל קוראת לכל יהודי ויהודי לשוב אליה, ללא מעצור ורישיון. היא רואה את ארץ ישראל אשר פורחת משממונה, בישובים ובחקלאות. היא רואה כי חזרנו בהמונינו אל המקומות, שבגלות רק קראנו וחלמנו אליהם - אל לוד ואל טבריה, אל צפת ואל עכו, אל חברון ואל שילה, ובראש ובראשונה אל ירושלים, מושא כל חלומותינו בכל דור ודור. היא רואה כיצד עולם התורה והיראה התפתח בשנים אלו כפי שלא היו מעולם בעבר, בכמות לומדי התורה, ובהתחדשותה של תורת ארץ ישראל בנגלה ובנסתר. היא רואה כיצד באים אויבנו לכלותנו, שוב ושוב, יום אחר יום, וה' מצילנו מידם. ועל הכול, היא רואה את אחיה, אחיה שלה, כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון.

עין טובה ולימוד זכות, הדרכה תורנית מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

רק אחרי שראתה כל זאת, יכולה היא, ואף חשה חובה ומצווה, לראות גם את הפגמים לתועלת. בכוחה לא רק לראות, אלא גם לחולל, לשנות ולהפך. עין אחרת, עין שאינה טובה, תראה רק את הרע, אך עיניה כבר לא יהיו לתועלת. מלאה היא ייאוש ומרירות¹. מידה זו של עין טובה היא תכונת נפש באדם שפירושה להתבונן בעין טובה על המציאות, לראות את חצי הכוס המלאה, לצמצם את המבט בטוב שבהוויה ומתוך כך לשאוף ולהשפיע עוד טוב.

עין טובה ולימוד זכות

היבט נוסף לעין טובה הוא היכולת ללמד זכות. המשנה באבות (ה', י"ט) אומרת: "כָּל מִי שֵׁיִשׁ בָּיְדוֹ שְׁלֶשֶׁה דְּבָרִים הִלְלוּ - מִתְלַמְּדוֹ שֶׁל אֲבִירָהּ אֲבִינוּ. וְשֶׁלֶשֶׁה דְּבָרִים אֲחֵרִים - מִתְלַמְּדוֹ שֶׁל בְּלָעַם הָרָשָׁע. עֵין טוֹבָה וְרוּחַ נְמוּכָה וְנֶפֶשׁ שְׁפֵלָה - מִתְלַמְּדוֹ שֶׁל אֲבִירָהּ אֲבִינוּ. עֵין רָעָה וְרוּחַ גְּבוּהָה וְנֶפֶשׁ רְחֵבָה - מִתְלַמְּדוֹ שֶׁל בְּלָעַם הָרָשָׁע".

המידות הטובות הן חלק מעצמותם של ישראל, תלמידיו של אברהם אבינו, וקבועות בנפשם. לעומת זאת בלעם ביקש ברשעותו להיעשות קטגור לעם ישראל, ועל כן הוא "שתום העין" - רק עין אחת פתוחה אצלו, העין הביקורתית, המחפשת את הסדקים והקלקולים. לימוד זכות על הזולת היא היכולת באמת לראות את האדם במבט חיובי, ולא לשפוט אותו לשלילה. כאשר אדם מסתכל בעין טובה, הוא רואה את האדם בכללותו בצורה יפה, וממילא אין הוא עסוק בבחינת מעשיו של חברו. תכונה זו של עין טובה מאפשרת לנו לדון לכף זכות.

חלק שני

לימוד זכות - מצווה מהתורה

כתוב בתורה: "בְּצַדֵּק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ" (ויקרא, י"ט, ט"ו). הפירוש הפשוט הוא ציווי לדיינים שיעשו משפט צדק. הגמרא במסכת שבועות דף ל' ע"א אומרת: "בצדק תשפוט עמיתך - הוי דן את חברך לכף זכות".

וכך כתב בעל ספר החינוך (פרשת "קדושים, מצווה רי"ז): "ועוד יש בכלל מצווה זו, שראוי לכל אדם לדון את חברו לכף זכות ולא יפרש מעשיו ודבריו אלא לטוב... ומשרשי המצווה: גם במה שאמרנו שכל אדם חייב לדון חברו לכף זכות שהוא בכלל המצווה יהיה סיבה להיות בין אנשים שלום ורעות, נמצא שעיקר כל כוונות המצווה להועיל ביישוב בני אדם עם יושר הדין ולתת ביניהם שלום עם סילוק החשד איש באיש".

נמנה להלן פרטי המצווה (מתוך ספר "קיצור משפטי השלום"):

- אסור לאדם להרהר אחר דיבור או מעשה של חברו (בין בדבר שבין אדם למקום ובין בדבר שבין אדם לחברו) בכל מקום שאפשר לדונו לכף זכות, אלא צריך לתלות את המעשה בסיבה מוצדקת.
- תלמיד חכם ירא אלוקים או צדיק מפורסם בפעולות טובות, אפילו אם ראית בברור שעבר עברה בלילה - אל תהרהר אחריו ביום, כי ודאי עשה תשובה.
- אם אין הדבר ברור שעבר עברה, כגון שיש איזה צד שהיה אנוס או שנתכוון לטובה, צריך להכריעו לטובה אפילו אם זו אפשרות רחוקה ודחוקה.

¹מתוך מאמרו של הרב יאיר פרנק, רבה של עמונה

עין טובה ולימוד זכות,
הדרכה תורנית
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

- אם הנחשד הוא מן האנשים הבינוניים, שבאופן כללי נוהרים מן החטא ורק לפעמים נכשלים בו - אם המעשה נוטה לכף זכות, או שהוא ספק שקול שאינו נוטה לחובה או לזכות - צריך מן התורה להטות הספק ולהכריעו לכף זכות, ולחשוב שלא נעשתה כאן עברה. ואם הדבר נוטה יותר לכף חובה - נכון מאד שיהיה הדבר אצלו ספק ולא יכריעהו לכף חובה. אולם מידת חסידות שאפילו בזה עליו לדון לכף זכות.
- כיוון שחשד את חברו והרהר עליו במחשבתו, ביטל מצוות "בצדק תשפוט עמיתך", אף על פי שלא עשה שום מעשה ולא הוציא את הדבר מפיו. והחושד בכשרים לוקה בגופו.
- כל זה נאמר כאשר הרואה מכיר את האדם. אולם כאשר אינו מכירו והמעשה אינו מוכרע, אינו חייב מן התורה לדון לכף זכות אלא ממידת חסידות בעלמא. ואם הוא חושש שיהיה לו צד נזק או הפסד ממנו, בין לו בין לאחרים, אמרו חז"ל: "כבדהו וחשדהו". ובכל זאת לא יחשדנו בפה אלא בלבו בלבד.
- החובה לדון לכף זכות נאמרה רק על אדם מישראל, אבל את העכו"ם אין חובה לדון לכף זכות, אלא מפני דרכי שלום.
- ראה רשע מפורסם, או מי שרוב מעשיו רעים או מי שאין יראת אלוקים בלבבו שעשה מעשה שנראה שהוא נוטה לטובה - אם יש אפשרות לדון לכף חובה, יש לומר שכנראה רעה עשה, או שלא עשה אלא כדי להתגאות ואין פנימיותו כחיצוניותו. וכן מצינו שאסור ללמד זכות על המסית את ישראל לעבור עברה, וכן ישראל רשע שיצא מכלל "עמיתך".
- אדם שדן את חברו לכף חובה, גם שזו האמת - עבר על מצוות עשה. וכן אם דנו לכף זכות והתברר שטעה - קיים המצווה.

רבי יעקב יצחק רבינוביץ, המכונה "היהודי הקדוש" מפשיסחא, היה אומר:
"כדאי וראוי לאדם שיהא דן את כל האדם לכף זכות. ממה נפשך: אם הוא באמת חף מכל חטא ועוון ולא עשה רעה - הרי שלימוד הזכות היה מעשה נכון ומכוון אל האמת. אלא מה, שמא היה ההוא באמת אשם - הרי גם בזה אין אסון. איך שלא יהיה - קיים אדם בינתיים את המצווה..."
(מתוך "סיפורי חסידים" / שמחה רז).

הגמרא במסכת שבת קכ"ז ע"ב מביאה דוגמא לאדם שעושה מעשים שנראים במבט ראשון כרעים ויש לפרשם כטובים:

- "תנו רבנן: הדין חברו לכף זכות דנין אותו לזכות.
ומעשה באדם אחד שירד מגליל העליון ונשכר אצל בעל הבית אחד בדרום שלש שנים.
ערב יום הכפורים אמר לו: "תן לי שכרי, ואלך ואזון את אשתי ובני". אמר לו: "אין לי מעות".
אמר לו: "תן לי פירות". אמר לו: "אין לי".
- "תן לי קרקע". - "אין לי".
- "תן לי בהמה". - "אין לי".
- "תן לי כרים וכסתות". - "אין לי".

עין טובה ולימוד זכות, הדרכה תורנית מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

הפשיל כליו לאחוריו, והלך לביתו בפחי נפש. לאחר הרגל נטל בעל הבית שכרו בידו, ועמו משוי (משא) שלשה חמורים, אחד של מאכל ואחד של משתה ואחד של מיני מגדים, והלך לו לביתו. אחר שאכלו ושתו נתן לו שכרו.

אמר לו: "בשעה שאמרת לי 'תן לי שכרי' ואמרתי 'אין לי מעות' במה חשדתני?"

"אמרתי שמא פרקמטיא בזול נזדמנה לך, ולקחת בה".

"ובשעה שאמרת לי 'תן לי בהמה' ואמרתי 'אין לי בהמה' במה חשדתני?"

"אמרתי שמא מושכרת ביד אחרים".

"בשעה שאמרת לי 'תן לי קרקע' ואמרתי לך 'אין לי קרקע' במה חשדתני?"

"אמרתי שמא מושכרת ביד אחרים היא".

"ובשעה שאמרתי לך 'אין לי פירות' במה חשדתני?"

"אמרתי שמא אינן מעושרות".

"ובשעה שאמרתי לך 'אין לי כרים וכסתות' במה חשדתני?"

"אמרתי שמא הקדיש כל נכסיו לשמים".

אמר ליה: "העבודה, כך היה! הדרתי כל נכסי בשביל הורקנוס בני שלא עסק בתורה, וכשבאתי אצל חברי בדרום התיירו לי כל נדרי. ואתה, כשם שדנתני לזכות - המקום ידין אותך לזכות".

מדוע יש ללמד זכות כשאין הדין נוטה לזכות?²

בספר יסוד ושורש העבודה³ מבאר שמצווה זו של 'בצדק תשפוט עמיתך' "תלויה ומחוברת למצוות עשה של 'ואהבת לרעך כמוך'. כי דבר ברור הוא באם שידון לחברו לכף חובה אפילו פעם אחת, שוב לא יכול לקיים בו מצוות עשה של ואהבת לרעך כמוך על בוריה ושלמותה".

ויש להוסיף על כך: אם יש לאדם השלכות שעשויות לפגוע בו או בחברה, מותר לו להישמר ולעתים אף להתריע כנגד אותו אדם. אין זו ידיעה ודאית על רשעותו של אותו אדם, אלא שמותר לו להישמר מפניו. כל עוד אין השלכות לגבינו אין לנו זכות לשפוט אותו, וכל עוד לא נשפט האדם בבית דין, אין אנו שופטים אותו. לכן אם אין כל השלכה של זהירות מצד אותו אדם, אין לנו זכות לשפוט אותו אפילו אם נראה לנו שהוא חייב, ולכן צריך לדון אותו לכף זכות, אפילו במחשבתנו.

לימוד זכות על עם ישראל:

ה"חפץ חיים", רבי ישראל מאיר מראדין⁴, מצטט מהזהר שאדם שמלמד זכות על עם ישראל, מלמדים עליו זכות בשמיים. מדוע הקב"ה מלמד זכות על אדם שמלמד זכות על אחרים? בפשטות - זו מידה כנגד מידה. אולם לכאורה עדיין יש לתמוה: הרי אין הקב"ה מוותר על חטאים: 'האומר הקב"ה ותרן - ייוותרו מעיו'⁵ נראה שיש כאן תוספת: אדם שמלמד זכות מתעלה למדרגה מיוחדת, מדרגה של עין טובה, מדרגה של עוצמה והתעלות, מדרגה שבה יודע הוא להעריך את בריותיו - יצירותיו של הקב"ה לפחות כמו שמעריך את יצירות עצמו. ממילא במדרגה כזו, מן הדין הוא שילמדו גם עליו זכות, ויהיה אהוב וחביב לפני הקב"ה.

2 מתוך מאמרו של הרב יוסף צבי רימון, אתר ישיבת הר עציון

3 שער ראשון, שער הגדול פרק ז'

4 שער התבונה, פרק ז'

5 מסילת ישרים פרק ד'

עין טובה ולימוד זכות, הדרכה תורנית מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

הגמרא בפסחים פ"ז ע"ב מספרת שאמר הקב"ה להושע "בניך חטאו". הציפייה מהושע הנביא הייתה שילמד סנגוריה על עם ישראל ויבקש עליהם רחמים. לא די שלא עשה כן אלא אמר "...העבירים באומה אחרת". הקב"ה מלמד את הושע שיעור בלימוד סנגוריה על עמו: "אמר הקב"ה: מה אעשה לזקן זה? אומר לו: "לך וקח אישה זונה והוליד לך בנים זנונים, ואחר כך אומר לו שלחה מעל פניך. אם הוא יכול לשלוח - אף אני אשלח את ישראל". הושע מבין שחטא ועמד לבקש רחמים על עצמו. אמר לו הקב"ה: "עד שאתה מבקש רחמים על עצמך - בקש רחמים על ישראל, שגזרתי עליהם שלש גזירות בעבורך. עמד ובקש רחמים ובטל גזירה..."⁶ גם במדרש⁶ ניתן לראות את החשיבות בלימוד זכות על ישראל. המדרש מדבר על גדעון, שהיה דורו "דל במצוות ובמעשים. כיוון שנמצא זכות בגדעון שלימד עליהם זכות, מיד נגלה אליו המלאך ויאמר לו 'לך בכוחך זה', בכוח זכות שלימדת על בני. הוי 'ושפטו את העם משפט צדק', שיהיו מלמדין זכות על הדור".

ועוד מובא בתנא דבי אליהו (פרק י"ט): "עוד עיקר יש בכונת החסידות, והוא טובת הדור, שראוי לכל חסיד שיתכוון במעשיו לטובת הדור כולו... וללמד סנגוריה על הדור כולו... ואלה הם הרועים האמתיים של ישראל שהקב"ה חפץ בהם הרבה, שמוסרים עצמם על צאנו".

לימוד זכות על עצמי (על פי משנתו של רבי נחמן מברסלב)

"דע, כי צריך לדון את כל אדם לכף זכות, ואפילו מי שהוא רשע גמור, צריך לחפש ולמצוא בו איזה מעט טוב, שבאותו המעט אינו רשע, ועל ידי זה שמוצא בו איזה מעט טוב ודן אותו לכף זכות, על ידי זה מעלה אותו באמת לכף זכות, ויכול להשיבו בתשובה, כי זה בחינת: ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו" (ליקוטי מוהרן תורה רפ"ב).

רבי נחמן מלמד אותנו שעלינו לחפש תמיד רק את הטוב. גם כשמדובר באדם חוטא, כל מה שעלינו לעשות הוא רק לחפש בו הרבה, ואם לא מצאנו עלינו להתעקש ולחזור שוב ולחפש, כי בודאי יש בו משהו טוב שבו הוא אינו חוטא, ובעצם פעולה זו האדם זוכה להעביר את החוטא לכף הזכות שבמאזניים. "כי אם תחפש ותמצא מעט טוב שיש ברשע, שבמעט הזה הוא לא רשע, כשתבונן על מקומו ותחפש אותו במקומו הראשון - לא תמצא אותו, כי הוא כבר עבר לכף הזכות". לכן אמר רבי נחמן שזה בחינת: "ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו - ואיננו!"

"וכן צריך האדם למצוא גם בעצמו, כי זה ידוע שצריך האדם להיזהר מאוד להיות בשמחה תמיד, ולהרחיק העצבות מאוד, ואפילו כשמתחיל להסתכל בעצמו ורואה שאין בו שום טוב, והוא מלא חטאים, ורוצה הבעל-דבר להפילו על ידי זה לעצבות ומרה שחורה, למרות זאת, אסור לו ליפול מזה, רק לחפש ולמצוא בעצמו איזה מעט טוב, כי איך אפשר שלא עשה מימיו איזה מצווה או דבר טוב..." (שם).

על פי תורתו של רבי נחמן מברסלב: "על-ידי זה שמחפש ומוצא עדיין מעט טוב, עלי ידי זה הוא יוצא באמת מכף חובה לכף זכות". העיקרון המנחה תפיסה זו הוא כי ההתבוננות ברע, אפילו מתוך כוונה לבערו, גורמת לאדם ייאוש ורפיון ידיים. דווקא המבט על הטוב נותן לאדם תקווה

⁶ תנחומא שופטים; הובא בחפץ חיים שמירת הלשון, שער התבונה

שנה ג' אהבה,

עין טובה ולימוד זכות, הדרכה תורנית מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

ואמונה בעצמו, ואז ממילא החלקים השליליים באישיותו ומעשיו לא יתאימו למעלתו וינשרו מעליו כקליפה יבשה.

לדון עצמי לכף זכות, לפי תפיסת עולם זו, פירושו להגדיל את האור, את הטוב, לממדים כאלה שהרע יאבד את אחיזתו.

לקראת השיעורים:

בשיעורים שלפניכם נבאר לתלמידים מהי עין טובה, באיזה אופן ראוי להביט על החבר בפרט, ועל המציאות בכלל. נלמד על מידת העין הטובה של אברהם אבינו. נתמקד במידת העין הטובה שהיא היפך הקנאה והתחרות ונתרגל עם התלמידים כיצד לפרגן זה לזה. נבאר את המצווה לדון לכף זכות ונסביר כי שורש המצווה להרבות שלום ושלווה ולמנוע חשדנות בין איש לרעהו. נלמד "להיכנס לנעלים" של החבר ונתרגל דרך התבוננות שונה במקרים שלכאורה אין מקום למצוא זכות. נספר על סגורם של ישראל, ר' לוי יצחק מברדיצ'ב ונלמד כי אנו צריכים ללמד זכות על עצמנו ולראות כי הטוב שבנו שוקל יותר מהרע שבנו, ולבסוף נרחיב במעלת לימוד זכות על כלל ישראל.

שנה ג' אהבה,
עין טובה ולימוד זכות בשילוב שונות וניהול קונפליקטים

